

2015-06-02

Diarienummer 2014/27719

Remissvar avseende Livsmedelsverkets förslag till ändring i föreskrifter (2012:6) om snus och tuggtobak

livsmedelsverket@slv.se

Livsmedelsverket

Box 622

751 26 Uppsala

Sammanfattning

- SvDH anser dagens situation högst olycklig där handlarna och konsumenterna tvingas bära det fulla ansvaret att välja bort produkter med farligt hög halt av nitrosaminer.
- Det är bortom all rim och reson att konsumenter, handlare och butikspersonal ska lämnas att avgöra kvalitetsskillnader som kan ha hälsopåverkan. Detta då dosorna både till det yttre och till innehållsdeklarationen är förvillande lika. Inte heller när man öppnar dosan kan en lekman bedöma kvaliteten vad gäller förekomsten av de oönskade ämnena.
- **SvDH tillstyrker förslaget och välkomnar det ökade konsumentskydd som nu tillförsäkras konsumenterna genom de föreslagna – vetenskapligt väl dokumenterade & motiverade – gränsvärdena.**
- Det är både tillverkningstekniskt möjligt och folkhälsopolitiskt rimligt att Sverige agerar föredöme och lagstiftar enligt WHO-rekommendationerna.
- Det är också **handelspolitiskt helt och fullt försvarbart att samma krav ställs på produktens innehåll**, oavsett om tillverkningen skett i Sverige eller utomlands. Det handlar om en icke-diskriminerande åtgärd som enbart handlar om att värna om folkhälsan.
- SvDH anser i likhet med vad Livsmedelshandlarna framfört i remiss (*SOU2015:6 Mer gemensamma tobaksregler*) att genom den av Livsmedelsverket föreslagna skärpta regleringen av innehåll så har Sverige faktiskt fullgjort den till SOU-utredningen givna uppgiften om att ta fram en ”*ändamålsenlig nationell reglering av snus och tuggtobak samt förslag till reglering av innehållet i snus.*”

- *Livsmedelsverket har stor kompetens från risk-nytta bedömningar på övriga livsmedelsområdet. Det är viktigt att Livsmedelsverket fortsatt förblir huvudman för produktregleringen av snus och tuggtobak. Härigenom säkerställs ett starkt konsumentskydd, utformat på strikt vetenskaplig grund.*

1. Om Svensk Dagligvaruhandel

Svensk Dagligvaruhandel är en branschorganisation för all dagligvaruhandel i Sverige.

Våra medlemmar är Axfood AB, Bergendahls Food AB, Coop Sverige AB, ICA Sverige AB, Lidl Sverige KB och Livsmedelshandlarna.

Dagligvaruhandeln är en viktig del i hela livsmedelskedjan och Svensk Dagligvaruhandel (SvDH) verkar för att vi som bransch tar ett aktivt och gemensamt ansvar för konkurrensneutrala frågor.

2. Utgångspunkter för SvDH:s remissvar

Att minska och om möjligt helt stoppa att underåriga köper öl, tobak är ett viktigt folkhälsomål. Det krävs åtgärder på många plan, men dagligvaruhandeln har ett stort ansvar och därför har SvDH tagit fram tydliga riktlinjer till butikerna. Detta genom att ta fram en vägledning för hur butikerna kan upprätta ett egenkontrollprogram för alkohol och tobak. Denna vägledning finns tillgänglig på SvDH:s hemsida.

SvDH:s ansvarstagande samhällseliga grundsyn gäller givetvis alla tobaksprodukter, också de *rökfria* produkterna. Att dessa enligt WHO och vetenskapliga bedömningar är långt mindre skadliga än cigaretter innebär inte att man för den skull skall avstå regleringsåtgärder.

I valet av möjliga regleringsåtgärder förordar SvDH en ändamålsenlig och effektiv produktreglering som fokuserar på innehållet i tobaksprodukterna.

För tobak som andra dagligvaror gäller först och främst att det är produktens innehåll som skall regleras. Detta utifrån vetenskapliga riskbedömningar.

Att reglera innehållet i produkten är både utifrån folkhälsoperspektiv och handlarnas mångåriga försäljningserfarenheter ett långt bättre sätt än att lagstiftaren godtyckligt ska detaljstyra exakt hur och var i butiken tobaken ska säljas.

3. Bakgrunden till Livsmedelsverkets förslag

Världshälsoorganisationen WHO publicerade 2005 en rapport *WHO Technical Report Series 955* som tar upp bland annat rekommendationer gällande nivåer som kan uppnås då det gäller halten TSNA i rökfri tobak. WHO antog 2009 dessa nya rekommendationer vad gäller gränsvärden.

Så sent som 2 oktober 2013 motionerades i riksdagen (ledamot Kenneth G Forslund) att tillverkningen av svenskt snus bör skärpas beträffande välkända oönskade ämnen.

Livsmedelsverket har under 2014 och 2015 utrett frågan, och tagit fram ett föreskriftsförslag som följer både WHO:s rekommendationer och Verkets egna vetenskapliga bedömningar.

EU har nyligen beslutat om ett nytt tobaksdirektiv. När det gäller snus är det, enligt direktivet, helt och hållet en svensk nationell angelägenhet att besluta om innehållet.

Livsmedelsverket har tagit fram ett förslag till ny föreskrift om snus och tuggtobak, vilket nu gått ut på remiss till bl a SvDH.

5. Innehållet i Livsmedelsverkets förslag

Livsmedelsverket föreslår att specifika gränsvärden för de främmande ämnena bens(a)pyren på max 0,003 milligram/kg (räknad på torrsvikt) och de tobaksspecifika nitrosaminerna NNN och NNK på max 2 milligram/kg (räknad på torrsvikt) införs i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS

2012:6) om snus och tuggtobak Livsmedelsverket föreslår att polyvinylpyrrolidon (PVP) tillåts som livsmedelstillsats i snus och tuggtobak till en maximihalt som uppgår till 30,0 g per kg.

6. SvDH:s synpunkter på Livsmedelsverkets förslag

Sverige är ett av de få länder i världen som har en sekelgammal tradition av att använda snus. Bruket är relativt stabilt över tid, medan cigarrettrökningen fortsätter att minska. Snus anses av ledande internationell forskningsexpertis vara en effektiv rökavvänjare. Och det har varit utifrån denna bakgrund som svenska regeringar allt sedan EU-medlemskapet värnat dels om svenskarnas rätt att snusa, dels om rätten för svenska myndigheter att bestämma innehållsreglerna.

Det är både tillverkningstekniskt möjligt och folkhälsopolitiskt rimligt att Sverige agerar föredöme beträffande vår svenska tillverkning och försäljning av snus.

Då EU:s tobakslagstiftning endast är ett utförelseförbud av svenskt snus till övriga EU, är *det* både ur konkurrenssynpunkt och ur ett folkhälsoperspektiv rimligt att importerat snus från övriga världen möter samma krav som för inhemska tillverkare, med Livsmedelsverket som kontrollinstans.

Precis som Livsmedelsverket framhåller i sin förslagsmotivering tillämpar flertalet snustillverkare frivilliga kvalitetsregler (ESTOC-standard) och för dessa tillverkare innebär inte föreskriftsförändring någon egentlig förändring (Förutom att de blir lika spelregler med de tillverkare som inte följer Estocs kvalitetsregler eller någon branschstandard).

För konsumenterna innebär dock den föreslagna föreskriften ett ökat konsumentskydd. SvDH vill understryka att det är ytterst vanskligt för vanliga konsumenter såväl som för våra handlare och butikspersonal att avgöra kvalitetskillnader i butik, då dosorna både till det yttre och till innehållsdeklarationen är förvillande lika. Inte heller när man öppnar dosan kan en lekman bedöma kvaliteten vad gäller förekomsten av de oönskade ämnena.

SvDH anser att ingredienser rimligen borde deklareraras, på samma sätt som livsmedel. Särskilt med tanke på att tillsatser med känd överkänslighet tillåts (Polyvinylpyrrolidon). Vi önskar ett tillägg med krav på märkning under paragraf 9 punkt 6 ingående ingredienser och tillsatser.

I remissen föreslår Livsmedelsverket att polyvinylpyrrolidon (PVP) tillåts som livsmedelstillsats i snus och tuggtobak till en maximihalt som uppgår till 30,0 g per kg. Enligt Läkartidningen har ett antal allergiska reaktioner mot Povidon, som ämnet kallas då det ingår i läkemedel, påvisats. <http://www.lakartidningen.se/Functions/OldArticleView.aspx?articleId=6572> I artikelns diskussionsstycke skriver artikelförfattaren ”Vid konstaterad povidonöverkänslighet bör man noggrant granska om innehållsförteckningen nämner povidon, polyvinylpyrrolidon, PVP eller E 1201 vid ny förskrivning och vid generikabyte.”

Genom den föreslagna föreskriften överförs ansvaret från konsument till tillverkare. Genom den föreslagna föreskriften säkerställs att alla tillverkare håller en rimlig och vetenskapligt förankrad låg nivå på de oönskade ämnen som Världshälsoorganisationen WHO identifierat som problematiska i alla former av rökfria tobaksprodukter, vare sig de tuggas eller snusas.

Utan den föreslagna utbyggda innehållsregleringen riskerar, som Livsmedelsverket framhåller, snus och tuggtobak på den svenska marknaden innehålla skadligt höga värden av cancerogena ämnen. Eftersom det idag finns snus fabrikerat på marknaden som innehåller höga halter TSNA och B(a)P är det inte tillräckligt med de frivilliga standarder som många tillverkare valt att ansluta sig till eller följa. Det huvudsakliga syftet är att minska exponeringen av cancerogena ämnen i snus och tuggtobak genom att anpassa gränsvärden i enlighet med de värden WHO har tagit fram och den riskvärdering Livsmedelsverket gör. När det gäller de cancerogena ämnena som nitrosaminer är det utifrån WHO:s kunskap om risker för djur som rekommendationerna tagits fram. Och av försiktighetsskäl rekommenderar WHO att medlemsstaterna tillämpas även för människor.

Vad beträffar de i avsnitt 2 återgivna produktspecifika gränsvärdena har WHO:s rekommendation från 2009 baserats på gedigen vetenskaplig grund.

Regleringen skapar konkurrensneutralitet genom att gränsvärdena införs för samtliga tillverkare och importörer.

SvDH stöder fullt ut denna produktreglering då den bygger på god vetenskaplig grund (EFSA och WHO liksom Livsmedelsverkets egna undersökningar) och har tillkommit av folkhälsoskäl.

Det är viktigt att komma ihåg att eftersom snus inte får säljas i andra EU-länder så blir tillsynen av den tillverkning som sker i andra EU-länder inte alls lika prioriterad som om produkten hade fått konsumerats i dessa länder. Därmed finns risk för avsaknad av effektiv kontroll. Detta är ytterligare ett skäl för att Sverige bör sätta gränsvärden i lag. Eftersom gränsvärdena baseras både på WHO:s rekommendationer och Livsmedelsverkets vetenskapliga bedömningar finns inte några handelspolitiska problem, som om det hade varit fråga om gränsvärden fastställda utan WHO-stöd.

Mona Lauermann Orheden

Sakkunnig och samordnare inom mat- och hälsoområdet

mona.lauermannorheden@svdh.se

Telefon: +46 8 762 78 09